

Zadávání bakalářských a diplomových prací v rámci ÚČJTK

Postup zadávání závěrečných prací v ÚČJTK je následující. Studenti si nejprve vybírají tematickou oblast a následně kontaktují garanta, který ji má na starosti (případně více garantů). Garant následně studentům nastíní, jak by mohly být práce orientovány, a na základě preferencí studentů připravuje v kooperaci s nimi konkrétní návrh tématu práce a její zadání. Návrh zadání je následně projednán na nejbližší schůzi ÚČJTK, na které je rovněž přidělen oponent.

Psát práci na vlastní téma mimo vymezené tematické oblasti je v odůvodněných případech možné (důvodem může být například prokazatelná velmi dobrá orientace studenta/studentky v dané oblasti), vedoucím ale musí být člen ústavu. Pokud studenti chtějí psát práci pod vedením externího vedoucího, který není garantem žádné z oblastí, je nutné tuto skutečnost nejdříve konzultovat s vedením ústavu.

Cílem této změny je snaha více propojit výzkum pracovníků a studentů ÚČJTK. Závěrečné práce by díky tomu mohly (alespoň částečně) tvořit propojenější celky. Jednotliví studenti by mohli pracovat na souvisejících tématech se stejnou či velmi podobnou metodologií a tyto práce by tak v dlouhodobém horizontu vytvořily určitý celek užitečný pro širší spektrum lidí.

ÚČJTK zároveň stanovuje určitá doporučení pro postup zpracování práce:

- a. Výběr tematické oblasti, specifikaci tématu a samotné zadání práce doporučujeme provést nejpozději rok před plánovaným odevzdáním práce;
- b. Doporučujeme pravidelně konzultovat s vedoucím práce (standardně alespoň 1x za 2 měsíce) a stanovit si postupné kroky pro zpracování tématu;
- c. Nejpozději půl roku před plánovaným odevzdáním práce doporučujeme vedoucímu odevzdat komentované rešerše literatury;
- d. Nejpozději měsíc před samotným odevzdáním práce doporučujeme vedoucímu práce poslat předfinální verzi (v souvislosti s tím je vhodné svůj záměr odevzdat práci včas oznámit vedoucímu).

Zároveň upozorňujeme na to, že v letních měsících typicky čerpají pracovníci fakulty dovolenou. Je tedy riskantní nechávat psaní práce na tuto dobu, protože se může stát, že vedoucí nebude dostupný.

Obsah

Aktuální aspekty morfologie češtiny	4
Aktuální aspekty slovtvorby češtiny	4
Česká generativní syntax	4
Analýza multimodálních komunikátů	5
České částice a spojky	5
Český biblický překlad	5
Český jazyk v zahraničí (z dialektologického hlediska)	6
Čeština poloviny 19. století	6
Dějiny teoretického zkoumání češtiny (do roku 1918)	6
Dlouhodobý vliv druhého jazyka na první jazyk	6
Dynamické tendence v současné slovní zásobě	7
Etymologická témata ad hoc	7
Faktory ovlivňující porozumění zprostředkovaným informacím	7
Grafické a typografické prostředky ve vývojovém a funkčním pohledu	7
Jazyková analýza vybrané památky (případně i edice) nebo diachronní analýza vybraného jevu staré a střední češtiny	8
Jazyková konvergence ve střední Evropě, německo-slovanský jazykový kontakt	8
Jazyková krajina (psané texty ve veřejném prostoru) ve vybrané obci ČR	9
Jazyková variace a nářečí v současné mluvené češtině	9
Jazykové úpravy v nových edicích klasických literárních děl	9
Jazykový rozbor vybrané smolné knihy	9
Kognitivní a konstrukční popis češtiny	10
Kontakt češtiny s jinými jazyky, např. s němčinou	10
Korpusové zpracování jazykových jevů	10
Lingvistická relativita v kontextu češtiny	10
Mediální komunikace v tisku a na internetu	11
Morfologický priming	11
Morfologie a syntax číslovek	11
Multimodální a multiúrovňová komunikace	12
Osvojování češtiny jako L1 a komunikace dětí v předškolním věku	12
A. Osvojování češtiny jako prvního jazyka	12
B. Komunikace dětí a s dětmi	12
C. Osvojování jazyka dětmi s netypickým vývojem v raném i školním věku	13
D. Charakteristika inputu, kterému jsou české děti vystaveny	13
E. Dědičnost komunikačních schopností v češtině: studie dvojčat	13
F. Experimenty s porozuměním gramatické, akvizicí slov a prediktivními procesy u batolat	13
G. Osvojování prostorových vztahů v češtině u mono- a bilingvních dětí	14
Osvojování/vyučování češtiny jako L1 ve školním věku, plánování výuky, ověřování	14

A. Osvojování a vyučování češtiny jako prvního jazyka v období základní a střední školy, komunikace ve vyučování.....	14
B. Vypravování.....	14
C. Čtenářská a kritická gramotnost.....	15
D. Jazykové testování a hodnocení v oblasti češtiny jako L1	15
E. Korpus učebnic (současné učebnice, historické učebnice)	15
F. Dějiny vyučování češtiny a jazykové výchovy obecně	15
G. Produkce skloňovaných a časovaných tvarů	16
Osvojování/ vyučování češtiny jako L2 ve školním věku a v dospělosti, plánování výuky, ověřování.....	16
A. Osvojování/ vyučování češtiny jako druhého / cizího jazyka.....	16
B. Vypravování v češtině nerodilých mluvčích	16
C. Komunikace ve vyučování ČCJ	17
D. Jazykové testování a hodnocení v oblasti češtiny jako L2.....	17
Osvojování si cizích jazyků dětmi a dospělými s mateřským jazykem češtinou: výzkum akvizice L2 pomocí behaviorálních nebo neurozobrazovacích metod.....	17
Osvojování přivlastňovacích/reflexivních zájmen českými rodilými mluvčími v němčině jako cizím jazyku	17
Představitelnost a další charakteristiky slov při jejich mentálním zpracování: normovací studie	17
Reference nominálních frází	18
Slovosled.....	18
Situace dítěte s odlišným mateřským jazykem v české škole.....	19
Stylisticko-pragmatická analýza vybraných českých komunikátů.....	19
Terminologie v češtině – proměny a současný stav	19
Typy neologické nominace.....	19
Vícejazyčnost s češtinou u dětí nebo dospělých	20
Vícejazyčnost ve vyučování a osvojování češtiny jako L3+.....	20
Vyjádření prostorových vztahů v češtině.....	20
Vztažné věty a vztažná zájmena	20
Zvuková stránka češtiny rodilých i nerodilých mluvčích.....	21

Aktuální aspekty morfologie češtiny

Garant: Robert Adam

Kontakt: robert.adam@ff.cuni.cz

Typ prací: bakalářské i diplomové

Dlouhodobý cíl: Posoudit funkčnost morfologického systému současné češtiny se zaměřením na aktivní a perspektivní morfologické procesy; prohloubit poznání současného českého tvaroslovného systému v jeho dynamičnosti. Oblast je napojena na oddělení jazykové kultury ÚJČ, které aktualizuje Internetovou jazykovou příručku: výsledky výzkumu kvalifikačních prací budou využívány při této aktualizaci.

Orientační náplň práce: Analýza vybraného (aktuálně progredujícího či kolísajícího) morfologického jevu současné češtiny na základě korpusů ČNK.

Konkrétní nabízená témata:

kolísání tvarů imperativu sloves vzoru sázet

kolísání tvarů imperativu sloves vzoru prosit

sémantické splývání sloves na -it, -et (zvlčít/zvlčēt)

kolísání v přičestích trpných sloves vzoru prosit (měkkění vs. neměkkění)

kolísání v přičestích trpných sloves vzoru tisknout, začít

kolísání substantiv r. m. neživ. i živ. zakončených na s, z, l mezi měkkým a tvrdým skloňováním

Další témata mohou být stanovena po domluvě se studentem/studentkou.

Aktuální aspekty slovtvorby češtiny

Garant: Ivana Bozděchová

Kontakt: ivana.bozdechova@ff.cuni.cz

Typ prací: diplomové, příp. i bakalářské

Dlouhodobý cíl: Posoudit funkčnost slovtvorného systému současné češtiny se zaměřením na aktivní a perspektivní slovtvorné procesy. Poskytnout celkový přehled repertoáru slovtvorných prostředků, způsobů a postupů, včetně popisu jejich konkurence, příp. frekvence a produktivity z hlediska uplatnění v jednotlivých funkčních stylech.

Orientační náplň práce: Slovtvorná analýza klíčových slov / pojmenování v dílčích stylových a komunikačně závažných oblastech, anotovaných z textů ČNK.

Konkrétní nabízená témata: stanoví se po domluvě se studentem/studentkou – např. administrativní texty, návody, reklamy

Česká generativní syntax

Garant: Radek Šimík

Kontakt: radek.simik@ff.cuni.cz

Typ prací: bakalářské i diplomové

Dlouhodobý cíl: Dlouhodobým cílem je podpora výzkumu v oblasti generativní syntaxe aplikované na český materiál. Z globálního hlediska patří generativní syntax mezi důležité teoretické rámce, v nichž existuje mnoho nezodpovězených výzkumných otázek. Cílem tak jednak je přispět k obecnému generativněsyntaktickému diskurzu a současně prohloubit poznání české syntaxe. U zájemců se předpokládá základní znalost generativní syntaxe, získaná např. díky absolvování kurzu Úvod do generativní syntaxe, který bude pravidelně nabízen garantem.

Orientační náplň práce: Student si nastuduje vybranou existující literaturu k tématu – at' už k relevantnímu českému či jinojazyčnému materiálu. Společně s vedoucím bude formulována výzkumná otázka a hypotéza. Student bude mít za úkol navrhnout generativněsyntaktickou analýzu vybraného jevu a podpořit tuto empirickými argumenty. V závislosti na výzkumné otázce bude možno pracovat buď korpusově nebo experimentálně. Za příklad může posloužit jev zvaný extrakce levé větve (left-branch extraction), ilustrován větami jako Kterou jsi přečetl knihu? K danému jevu existuje relativně rozsáhlá teoretická literatura, nicméně mnohé empirické aspekty zůstávají neprobádané. Student by se obeznámil s existující teoretickou literaturou a na základě základního srovnání publikovaných dat a pilotních dat z češtiny by formuloval hypotézu, která by následně mohla být korpusově či experimentálně testována.

Konkrétní nabízená témata:

syntaktická extrakce (např. výše zmíněná left-branch extraction)

syntaktická lokalita (Komu si myslíš, že volal?)

syntax českých adverbíí a adverbiale (Pomalu chtěl jet domů, Chtěl jet domů pomalu)

iniciální pozice verba finita v české větě (Potká se americký prezident s...?)

syntax doplňovacích otázek s více tázacími výrazy (Kam máme koho zařadit?)

Analýza multimodálních komunikátů

Garant: Petr Mareš

Kontakt: petr.mares@ff.cuni.cz

Typ prací: bakalářské i diplomové

Dlouhodobý cíl: V případech vizuálně vnímaných komunikátů komplexní popis vzájemných relací mezi verbálními a neverbálními znaky (např. obrazy, fotografiemi, grafy) v multimodálních komunikátech a způsobů utváření celkového smyslu těchto komunikátů. V případech audiovizuálních komunikátů zpracování multimodálního korpusu češtiny CZICO.

Orientační náplň práce:

Postup se bude lišit podle zvoleného druhu multimodálního komunikátu (žurnalistické příspěvky v novinách a časopisech, články uveřejňované na internetu, reklamy, audiovizuální komunikáty, jako jsou filmy, televizní pořady, počítačové hry apod.). Půjde např. o komparaci významů vyjadřovaných verbální (písemnou) složkou vybraných komunikátů a s ní spjatou složkou obrazovou a o zjišťování toho, jak se realizuje proces porozumění celku (případně též prostřednictvím dotazníků či experimentů). U audiovizuálních komunikátů by se měla soustředit pozornost na funkce mluvené řeči a nápisů ve vztahu k (pohyblivému) obrazu.

Konkrétní nabízená témata: stanoví se po domluvě se studentem/studentkou

České částice a spojky

Garanti: Pavlína Synková, Radek Šimík

Kontakt: pavlina.synkova@ff.cuni.cz; radek.simik@ff.cuni.cz

Typ prací: bakalářské i diplomové

Dlouhodobý cíl: Cílem je prohloubit poznání syntaktických, sémantických a pragmatických vlastností českých částic a spojek a propojit nová zjištění s aktuální zahraniční - anglicky či německy psanou - literaturou o částicích a spojkách v jiných jazycích (např. v němčině či jiných slovanských jazycích). V centru zájmu by měly být částice temporální/skalární (např. až, ještě, už, teprve, aspoň), diskurzivní/modální (např. vždyť, přece, snad, asi) či tzv. rematicizátory (např. jen, výhradně, taky, rovněž, dokonce, právě). Ze spojek bude možno zabývat se jak spojkami souřadivními (např. a, i, nebo, ale, neboť) tak i podřadivními (např. když, protože, ač), resp. jejich konkurencí (neboť - protože). Žádoucí je též podrobnější pohled na případy, kdy jeden výraz lze použít jak ve funkci částice, tak i spojky (např. i, až, vždyť).

Orientační náplň práce: Vzhledem k bohatosti existující literatury se práce může soustředit na jeden typ částic/spojek (např. restriktory – srovnání jen(om) vs. jedině vs. výhradně), na jednu konkrétní částici/spojku, popř. i jeden její konkrétní významový aspekt (např. výraz až má různá užití, např. lokální/temporální – Běžel jsem až do Prahy / do pěti, skalární – Snese až pět vajec týdně, či spojkové - Běžel, až padl). V závislosti na konkrétní výzkumné otázce může empirická část práce spočívat v korpusové sondě, popř. ve vytvoření jednoduchého experimentálního designu. V rámci teoretické části by měli studenti, zejm. magisterští, recipovat kromě české literatury i vybranou literaturu zahraniční (anglicky či německy psanou) a měli by se orientovat v aktuálních teoriích.

Konkrétní nabízená témata: práce k jednotlivým částicím/spojkám nebo jejich typům

Český biblický překlad

Garant: Robert Dittmann

Kontakt: robert.dittmann@ff.cuni.cz

Typ prací: bakalářské i diplomové

Dlouhodobý cíl: sestavit dějiny českého biblického překladu z bohemistického hlediska

Orientační náplň práce: Analyzovat dosud nezpracovaný vybraný bohemistický problém (např. vlastní jména osobní, místní, Gpl. -ův, ústup aoristů a imperfekt ve 2.-3. redakci stč. překladu, hláskoslovný je, dvojí l v Bibli boskovické, morfologie jedné biblické knihy z Bible drážďanské atd.) v památce či památkách

biblického stylu jako reprezentantech nejprestižnější roviny češtiny. Jako akutní se jeví například výzkum Melantrichovy bible

a českých překladů 19. století, ale v mnohých jevech zůstávají dosud neprozkoumány i staročeské rukopisy. Předpokládá se manuální, případně počítačovým programem usnadněná excerpce jevů a jejich následná interpretace.

Konkrétní nabízená témata: stanoví se po domluvě se studentem/studentkou

Český jazyk v zahraničí (z dialektologického hlediska)

Garant: Robert Dittmann

Kontakt: robert.dittmann@ff.cuni.cz

Typ prací: bakalářské i diplomové

Dlouhodobý cíl: Zachytit rychle mizející české enklávy v zahraničí jako jedinečné svědky jazykového vývoje a budovat korpus nahrávek zahraniční češtiny se standardizovanou dokumentací metainformací.

Orientační náplň práce: Dialektologický terénní výzkum se získáním autentického audiomateriálu (výjezd do zahraniční lokality, případně zpracování nahrávek shromážděných na ÚČJTK), přepis a dialektologický rozbor včetně formulace hypotéz o východisku kolonizace.

Konkrétní nabízená témata: stanoví se po domluvě (lokality zahraniční češtiny, např. Zelów, ukrajinská destinace, Kruščica v Srbsku apod.; pro bc. práci rozbor jedné jazykové roviny, pro dipl. práci rozbor všech rovin ve vybraných aspektech)

Čeština poloviny 19. století

Garanti: Robert Adam

Kontakt: robert.adam@ff.cuni.cz

Typ prací: bakalářské i diplomové

Dlouhodobý cíl: Popis češtiny v polovině 19. století, tj. synchronní popis vybraných jevů i naznačení vývojových tendencí, vše se zřetelem ke zkoumaným komunikátům. Tvorba slovníku Havlíčkovy korespondence, vytěžení dostupných a budovaných havlíčkovských jazykových korpusů a dalších historických korpusů ČNK.

Orientační náplň práce: Analýza vybraných jazykových jevů na materiálu korespondence a publicistiky Karla Havlíčka, případně srovnání Havlíčkových textů s jinými texty té doby.

Konkrétní nabízená témata: stanoví se po domluvě se studentem/studentkou; např. analýza vymezeného morfologického, syntaktického, slovtvorného jevu v korespondenci a publicistice Karla Havlíčka, dílčí slovník korespondence K. Havlíčka, prostředky zdvořilosti v korespondenci K. Havlíčka, prostředky persvaze v korespondenci a publicistice K. Havlíčka, rysy institucionální komunikace v korespondenci K. Havlíčka, obraz Brixenu v odeslané i přijaté korespondenci K. Havlíčka.

Dějiny teoretického zkoumání češtiny (do roku 1918)

Garant: Alena A. Fidlerová

Kontakt: alena.fidlerova@ff.cuni.cz

Typ prací: spíše diplomové, výjimečně i bakalářské

Dlouhodobý cíl: Komplexní a široce materiálově založený výzkum dějin teoretického přemýšlení o češtině v době před vznikem novodobého českého státu

Orientační náplň práce: Komplexní analýza určitého jazykově reflexivního textu (gramatiky, pravopisné příručky, brusy, stylistické příručky, učebnice rétoriky) nebo skupiny příbuzných textů a jeho zařazení do kontextu dobového přemýšlení o jazyce (českého i evropského). Práce by se měla zaměřit např. na postoj autora k jazykovým změnám, k deskripci vs. preskripci, k vlivům jiných jazyků, k různým varietám jazyka a jejich vzájemným vztahům, k (ne)vhodnosti cíleného zasahování do vývoje jazyka ze strany vzdělavců, příp. na míru pozornosti věnovanou jednotlivým jazykovým rovinám apod. Alternativně: Analýza pojetí konkrétního jazykového jevu ve skupině soudobých textů nebo naopak textů z různých období.

Konkrétní nabízená témata: stanoví se po domluvě se studentem/studentkou

Dlouhodobý vliv druhého jazyka na první jazyk

Garant: Jan Chromý

Kontakt: jan.chromy@ff.cuni.cz

Typ prací: diplomové

Dlouhodobý cíl: Na různých skupinách nerodilých mluvčích češtiny analyzovat působení češtiny na erozi prvního jazyka a faktorů, které toto působení posilují či naopak oslabují (například vzdálenost mezi jazyky, úroveň znalosti těchto jazyků, doba vzájemného ovlivňování jazyků apod.).

Orientační náplň práce: Práce by byla založená na experimentech zaměřených na slovní zásobu, zejména na lexikální vybavování. S vybranou skupinou mluvčích (orientačně 30 osob s podobným jazykovým profilem) provést experiment využívající pojmenovávání obrázků a test verbální fluence (písmenná a kategoriální).

Konkrétní nabízená témata: stanoví se po domluvě se studentem/studentkou

Dynamické tendence v současné slovní zásobě

Garanti: Ivana Bozděchová

Kontakt: ivana.bozdechova@ff.cuni.cz

Typ prací: bakalářské i diplomové

Dlouhodobý cíl: Průběžně sledovat a zaznamenávat aktuální projevy dynamiky v současné slovní zásobě češtiny a (komunikační) faktory tuto dynamiku ovlivňující.

Orientační náplň práce: Anotace pojmenování (jednoslovných i víceslovných) z vybraných oblastí komunikace běžné i odborné / specializované, ustálených i nově tvořených a zaváděných. Zvláštní pozornost věnovat synchronně aktivním a novým pojmenovacím procesům a internacionalizaci současné slovní zásoby.

Konkrétní nabízená témata: stanoví se po domluvě se studentem/studentkou

Etymologická témata ad hoc

Garant: Jiří Rejzek

Kontakt: jiri.rejzek@ff.cuni.cz

Typ prací: bakalářské i diplomové

Dva možné širší okruhy témat:

1. Výpůjčky v češtině podle původu (např. z orientálních jazyků, afrických jazyků, indiánských jazyků apod. – jedna taková práce bude zadána v blízké době).
2. Etymologie a motivace pojmenování různých názvoslovných oblastí (v minulosti byly takto zpracovány názvy ptáků a hub v češtině).

Dlouhodobý cíl: Důkladnější poznání historie českých slov.

Orientační náplň práce: 1) Teorie a různé pojetí výpůjček v etymologii. Shromáždění daného korpusu slov a naznačení cesty přejetí do češtiny, včetně nejstaršího výskytu.

3. Charakteristika vybrané lexikální (názvoslovné) oblasti, shromáždění daného korpusu slov a etymologická a slovtvorná analýza.

Konkrétní nabízená témata: stanoví se po domluvě se studentem/studentkou

Faktory ovlivňující porozumění zprostředkovaným informacím

Garant: Jan Chromý

Kontakt: jan.chromy@ff.cuni.cz

Typ prací: diplomové, okrajově i bakalářské

Dlouhodobý cíl: Prostřednictvím řady systematicky plánovaných experimentů analyzovat faktory, které ovlivňují porozumění a zapamatování informací obsažených ve větě či (krátkém) textu

Orientační náplň práce: Připravit psycholingvistické experimenty zaměřené na čtení vět, případně kratších textových úryvků. V experimentech budou manipulovány faktory potenciálně ovlivňující porozumění sdělovaného obsahu, respektive zapamatování zprostředkovaných informací. Tyto faktory mohou být jak jazykové (například slovosled a aktuální členění, syntaktická pozice, pořadí ve větě apod.), anebo vnějazykové (například kapacita paměti, věk, vzdělání apod.). V rámci diplomové práce se předpokládá příprava a realizace dvou souvisejících experimentů, v rámci bakalářské práce by se jednalo o jeden experiment.

Konkrétní nabízená témata: stanoví se po domluvě se studentem/studentkou

Grafické a typografické prostředky ve vývojovém a funkčním pohledu

Garanti: Alena A. Fidlerová (období do konce 19. století), Petr Mareš (20.–21. století)

Kontakt: alena.fidlerova@ff.cuni.cz; petr.mares@ff.cuni.cz

Typ prací: bakalářské i diplomové

Dlouhodobý cíl: Důkladnější poznání dějin grafického záznamu češtiny, resp. pravopisu jakožto sociokulturní praktiky odrážející technologii vzniku textů a umožňující uživatelům vyjadřovat jejich kulturní, národní i sociální identitu včetně symbolických významů; poznání funkcí, které mohou grafické (a typografické) prostředky plnit v textech, a variability způsobů jejich užívání.

Orientační náplň práce: (a) Komplexně analyzovat pravopisný úzus konkrétního tištěného nebo rukopisného textu či jeho vzorku (včetně zohlednění materiální povahy příslušné památky, technologie jejího vzniku a podle možnosti i sociokulturního pozadí jejího vzniku a charakteru autora i předpokládaných adresátů). (b) Analyzovat konkrétní pravopisný jev (např. (ne)užívání spřežek, (ne)značení kvantity, (ne)užívání majuskulí, (ne)užívání jednotlivých interpunkčních znamének apod.) ve skupině soudobých textů nebo naopak textů z různých období. (c) Analyzovat způsoby využívání grafických a typografických prostředků ve vybraných textech, zvláště s ohledem na intencně uplatněné nestandardní zacházení s nimi (např. odchylky od ustáleného grafického obrazu slov, odchylky v užívání interpunkce, resp. její absence, uplatnění různých řezů, velikosti a barvy písma, rozmístění grafických prostředků na ploše). Popsat formy a funkce grafických a typografických prostředků ve vztahu k celkové jazykové výstavbě textů a k utváření jejich smyslu.

Konkrétní nabízená témata: stanoví se po domluvě se studentem/studentkou

Jazyková analýza vybrané památky (případně i edice) nebo diachronní analýza vybraného jevu staré a střední češtiny

Garanti: Alena Andrllová Fidlerová, Robert Dittmann, Jiří Rejzek

Kontakt: alena.fidlerova@ff.cuni.cz; robert.dittmann@ff.cuni.cz; jiri.rejzek@ff.cuni.cz

Typ prací: Především diplomové (platí např. pro edici rozsáhlejší památky a její všestranný jazykový rozbor, případně pro analýzu složitějšího jevu), ale také bakalářské

Dlouhodobý cíl: Zaplnit bílá místa na mapě zpracování starších českých textů, přispět k detailnějšímu poznání starších česky psaných památek, doplnit poznání staré češtiny a přispět k budoucí diachronní fonologii a morfologii střední češtiny a češtiny 19. století.

Rozbory mohou být komplexní (u rozsahem menších památek), nebo se mohou zaměřit pouze na určitou jazykovou rovinu, případně určitý jazykový jev (v případě rozsáhlejších památek). U dosud needitovaných textů připadá v úvahu rovněž edice textu (spíše u diplomových prací). Předpokládá se spolupráce s pracovníky oddělení vývoje jazyka ÚJČ, kteří mohou doporučit vhodné texty.

Orientační náplň práce: Studium dosavadního poznání problému. V případě jazykového rozboru nebo diachronní analýzy excerptce pomocí korpusových nástrojů nebo manuálně v závislosti na zkoumaném jevu (DIAKORP, korpus 19. století, Staročeská textová banka apod.), analýza s použitím relevantních statistických metod, interpretace výsledků, popř. zhodnocení památky (skupiny textů) z hlediska jazykového stavu.

V případě edice představení vybrané památky, její zařazení do příslušného literárního (historického) kontextu, stanovení edičních zásad a příprava textu k vydání, diskuse.

Konkrétní nabízená témata: stanoví se po domluvě se studentem/studentkou

Dr. Dittmann přednostně nabízí následující témata: 1) vokalizace předložek v češtině diachronně; 2) rozbor barokního tisku (ortografie + jazyk); 3) samohlásková kvantita ve vybraném vzorném tisku; 4) záporný imperativ...

Jazyková konvergence ve střední Evropě, německo-slovanský jazykový kontakt

Garanti: Jiří Rejzek

Kontakt: jiri.rejzek@ff.cuni.cz

Typ prací: diplomové

Dlouhodobý cíl: Prohloubit poznání konvergentních tendencí jazyků ve středoevropském prostoru především a) výzkumem složitějších syntaktických struktur, konstrukcí apod., kterým v dosavadním bádání nebyla věnována dostatečná pozornost; b) zpřesněním dosavadních poznatků, založených na „hrubších“ typologických výzkumech, pomocí analýz textů ze substandardních variet a historických fází jednotlivých jazyků.

Orientační náplň práce: analýza vybraného jazykového jevu (konstrukce) ve středoevropských jazycích, popř. jejich

dialektech, starších fázích.

Konkrétní nabízená témata: stanoví se po domluvě se studentem/studentkou

Jazyková krajina (psané texty ve veřejném prostoru) ve vybrané obci ČR

Garant: Robert Adam

Kontakt: robert.adam@ff.cuni.cz

Typ prací: bakalářské

Cíl: Jazyková krajina byla zatím v ČR zkoumána v prostředí metropole a vícejazyčného pohraničí, popř. ve vztahu k toponymii. Cílem je získat představu o užívání různých jazyků ve veřejném prostoru v obcích různé velikosti a polohy. Celkovým výstupem by mohla být shrnující stat' v odborném časopise.

Náplň práce: Vhodně vymezit prostor, sesbírat terénní data a analyzovat je.

Konkrétní nabízená témata: stanoví se po dohodě se studentem/studentkou

Jazyková variace a nářečí v současné mluvené češtině

Garanti: Jan Chromý, Robert Dittmann

Kontakt: jan.chromy@ff.cuni.cz; robert.dittmann@ff.cuni.cz

Typ prací: bakalářské i diplomové

Dlouhodobý cíl: Vytvoření korpusu mluvené češtiny s širší anotací demografických údajů a s podobnou délkou nahrávek od jednotlivých mluvčích a s podobnou strukturou, který by byl zveřejněn ve spolupráci s ÚČNK.

Orientační náplň práce: Nahrát, přepsat a komplexně analyzovat (hodinové či delší) rozhovory s mluvčími z určité lokality v ČR (volba konkrétní lokality by ideálně měla být studentům dobře známá, mohou odtamtud pocházet, případně mít v oblasti příbuzné apod.). Student v práci prokáže schopnost práce s materiálem mluvené češtiny – od jeho sběru, přes jeho zpracování (přepis) až po jeho analýzu. Bakalářské práce by měly být spojeny s menším objemem dat (zhruba pět hodin projevu), diplomové s větším (zhruba 10 hodin). Práce se může zaměřit buď na nářeční jevy (typicky v projevech nejstarší generace) a/nebo na variaci v projevech mluvčích na určité rovině (obvykle fonologické či morfologické.)

Konkrétní nabízená témata: stanoví se po dohodě se studentem/studentkou

Jazykové úpravy v nových edicích klasických literárních děl

Garanti: Robert Adam, Alena Andrlová Fidlerová, Lucie Saicová Římalová

Kontakt: robert.adam@ff.cuni.cz; alena.fidlerova@ff.cuni.cz; lucie.rimalova@ff.cuni.cz

Typ prací: spíše bakalářské

Dlouhodobý cíl: přispět k poznání jazykového vývoje za poslední dvě století, popř. mezi střední češtinou a obrozením; může být výhodné i pro učitelskou přípravu – předpokládá se práce s klasickými pohádkami a čítankovými texty

Orientační náplň práce: sledovat jazykové změny mezi kanonickým textem klasického autora a jeho jazykově upraveným vydáním v posledních 20 letech, případně mezi obrozenským vydáním staršího textu a jeho původní verzí; klasifikovat úpravy podle jazykových rovin; zobecnit tendence úprav; potvrdit nebo vyvrátit závěry literatury k tématu (Macurová, K. Komárek aj. o zprimitivňování, významových posunech apod.)

Konkrétní nabízená témata: stanoví se po dohodě se studentem/studentkou

Jazykový rozbor vybrané smolné knihy

Garant: Robert Dittmann

Kontakt: robert.dittmann@ff.cuni.cz

Typ prací: bakalářské i diplomové

Dlouhodobý cíl: podrobně popsat češtinu blízkou běžně mluvenému jazyku střední doby. Nejzajímavější smolné knihy se dochovaly ze 16. až 17. století.

Orientační náplň práce: Je možné si vybrat jeden jev (např. zachovávání auxiliáru u préterita, změnu $y > ej$, kongruence přechodníků apod.), případně charakterizovat vybrané rysy více rovin jedné smolné knihy.

Předpokládá se, že naši studenti budou vycházet ze spolehlivých edic (vydávaných od 70. let 20. století), ale velmi

žádoucí je základní seznámení s rukopisem (počet písařů apod.). Počítá se s manuální excerpcí a rozbořením jevu včetně srovnání s dosavadní literaturou.

Konkrétní nabízená témata: pro bc. práci jeden jev z obsáhlé smolné knihy, případně jedna jazyková rovina z kratší smolné knihy, pro dipl. práci rozbor všech jazykových rovin ve vybraných aspektech

Kognitivní a konstrukční popis češtiny

Garanti: Hana Dufková

Kontakt: hana.dufkova@ff.cuni.cz

Typ prací: diplomové

Dlouhodobý cíl: Rozšířit spektrum empirických studií vycházejících teoreticky z kognitivní lingvistiky a konstrukční gramatiky a zároveň rozšířit počet jazykových jevů popsaných z této perspektivy, který by umožnil postupně popsat gramatiku češtiny kognitivním/konstrukčním pohledem.

Orientační náplň práce: Práce s jazykovými korpusy (psanými, mluvenými, multimodálními). Identifikace souhrnu faktorů ovlivňujících užívání a distribuci sledovaných prostředků. Návrh komplexního popisu založeného na konstrukčním popisném aparátu.

Konkrétní nabízená témata:

- Konstrukční popis vývoje konkrétního českého adverbia směrem ke spojce a částici
- Konstrukční popis valenčních modifikací ve větných frazémeh
- Lokativní alternace v mluveném jazyce
- Konstrukční popis slovosledných variací u adjektivních kondenzací v češtině
- Kognitivní analýza užívání vybrané skupiny adjektiv v přirozených komunikátech
- Analýza posunů v kategorii osoby (transpozice slovesné osoby)
- Analýza vybraných synsémantik

Kontakt češtiny s jinými jazyky, např. s němčinou

Garant: Barbara Mertins

Kontakt: barbara.mertins@tu-dortmund.de

Typ prací: bakalářské i diplomové

Dlouhodobý cíl: Zkoumání kontaktu na základě autentických, synchronních dat na různých jazykových úrovních (fonologie, gramatika, syntax, pragmatika) v mluveném či psaném jazyce. Možná by byl i přístup diachronní na základě analýzy historických textů (např. archivní texty).

Orientační náplň práce: Načtení si literatury, specifikace výzkumných otázek, vytvoření empirické studie (v úzké spolupráci s vedoucí práce), sběr a analýza dat. Zasažení interpretace dat do existující literatury.

Konkrétní nabízená témata: stanoví se po domluvě se studentem/studentkou

Korpusové zpracování jazykových jevů

Garanti: Václav Cvrček, Michal Škrabal, Jíří Milička, Dominika Kovářiková, Michal Křen

Kontakt: vaclav.cvrcek@ff.cuni.cz; michal.skrabal@ff.cuni.cz; jiri.milicka@ff.cuni.cz; dominika.kovarikova@ff.cuni.cz; michal.kren@ff.cuni.cz

Typ prací: bakalářské i diplomové

Dlouhodobý cíl: Analyzovat jevy z různých jazykových rovin na základě psaných nebo mluvených korpusů (zvláště korpusů ČNK). Práce může být zaměřena jak na konkrétní lingvistické výsledky, jako je popis nebo klasifikace určitých jevů nebo např. typů textu, tak na rozvíjení a porovnávání metod korpusového výzkumu.

Orientační náplň práce: Podle daného úkolu bude náplň práce vybrat vhodná data pro výzkum (například vytvářením subkorpusů), seznámit se s dostupnými postupy a metodami práce s jazykovými korpusy, ovládnout techniky kvalitativního a kvantitativního korpusového výzkumu, porozumět jednoduchým statistickým zákonitostem, a na základě těchto dovedností pak analyzovat a popsat určitý jazykový jev.

Konkrétní nabízená témata: Dle domluvy se studentem rozmanitá témata z oblasti morfologie, lexikologie a lexikografie, slovtvorby, ale také z oblasti starší češtiny, diskurzní analýzy nebo jazyka literatury.

Lingvistická relativita v kontextu češtiny

Garant: Barbara Mertins

Kontakt: barbara.mertins@tu-dortmund.de

Typ prací: bakalářské i diplomové

Dlouhodobý cíl: Výzkum efektů jazyka (gramatika/syntax/sémantika) na lidské myšlení (kognici) v jedné z kognitivních domén. Načtení si relevantní literatury a vymezení vlastní výzkumné otázky, která by byla zkoumatelná na češtině. Možnost zaměření na dospělou populaci či na osvojování u dětí. Možný i vícejazyčný kontext (jak u dětí, tak u dospělých).

Orientační náplň práce: Průzkum literatury, specifikace výzkumných otázek, vytvoření empirické studie (v úzké spolupráci s vedoucí práce), sběr a analýza dat. Zasazení interpretace dat do existující literatury. V této oblasti by bylo možné provést i meta-analýzu existující literatury (včetně používaných experimentálních designů, resp. testů).

Konkrétní nabízená témata: stanoví se po domluvě se studentem/studentkou

Mediální komunikace v tisku a na internetu

Garant: Petr Mareš

Kontakt: petr.mares@ff.cuni.cz

Typ prací: bakalářské i diplomové

Dlouhodobý cíl: Popis vývojových tendencí v jazyce a stylu mediálních textů, které souvisejí s rozvojem různých forem internetové komunikace.

Orientační náplň práce: V zásadě může jít o dva postupy. (a) Práce bude založena na mnohostranné komparaci jazykové výstavby vybraných textů určitého mediálního žánru uveřejněných v (tradičním) tisku a na internetu: např. zprávy, komentáře k aktuálním událostem, recenze v tištěných novinách a časopisech – v internetové mutaci novin a časopisů – na internetových portálech bez tištěného protějšku. (b) Práce bude věnována popisu jazyka vybraných textů patřících ke specifickým internetovým žánrům (např. blogy, příspěvky na sociálních sítích, internetové diskuse, uživatelské recenze, projevy tzv. influencerů). Jedním z důležitých aspektů práce může být porovnání způsobů vyjadřování profesionálních žurnalistů a laických pisatelů. V řadě případů je třeba přihlížet též k multimodalitě v komunikaci (obrazy, fotografie, pohyblivé obrazy se zvukem apod.).

Konkrétní nabízená témata: stanoví se po domluvě se studentem/studentkou

Morfologický priming

Garant: Filip Smolík

Kontakt: smolik@praha.psu.cas.cz

Typ prací: diplomové

Dlouhodobý cíl: Výzkum mentální reprezentace gramatické morfologie.

Orientační náplň práce: Vyhledávání vlastností podnětových slov v korpusu: frekvence tvarů a lemmat, příp. kolokace. Sběr informací o subjektivních charakteristikách podnětových slov (online dotazníky pro lidi, kteří budou hodnotit např. představitelnost, familiaritu nebo emoční náboj slov). Tvorba a testování skriptů pro experimenty v experimentálním software (PsychoPy, DmDX, Ibex), nábor participantů, zadávání experimentů (a příp. dalších metod). Ve spolupráci s vedoucím grafické a statistické vyhodnocení, interpretace v rámci existující výzkumné literatury.

Konkrétní nabízená témata: různá témata podle modality (psané, mluvené) a zkoumaných afixů

Morfologie a syntax čísluvek

Garant: Pavlína Synková

Kontakt: pavlina.synkova@ff.cuni.cz

Typ prací: bakalářské i diplomové

Dlouhodobý cíl: Popis morfologického a syntaktického chování číslovek, které nejsou dostatečně popsány v základních kompendiích.

Orientační náplň práce: student prokáže schopnost identifikovat problematické morfologické a syntaktické jevy spojené s číslovkami a na základě vzorku z psaných a mluvených korpusů provede jejich analýzu (rozdíl mezi bakalářskou a diplomovou úrovní bude spočívat v množství zahrnutých výrazů, velikosti vzorku a komplexnosti položených výzkumných otázek).

Konkrétní nabízená témata: po domluvě

Multimodální a multiúrovňová komunikace

Garant: Kateřina Chládková

Typ prací: diplomové

Dlouhodobý cíl: Bližší pochopení role a interakce auditivní a vizuální modality v komunikaci v typické a/nebo netypické populaci (např. McGurk efekt u dětí s atypickým jazykovým vývojem). Prozkoumání, jak jednotlivé jazykové roviny interagují při porozumění a produkci řeči (otestování tzv. Ganong efektu na češtině - kdy sémantický kontext přímo ovlivňuje fonetickou/percepční realizaci hlásek).

Orientační náplň práce: Student ve spolupráci s vedoucí zformuluje výzkumnou otázku a hypotézu v okruhu multimodální nebo multiúrovňové komunikace. Navrhne a realizuje behaviorální nebo neuro experiment na vnímání nebo produkci řeči, zanalyzuje data, interpretuje výsledky.

Konkrétní nabízená témata: stanoví se po domluvě se studentem/studentkou

Osvojování češtiny jako L1 a komunikace dětí v předškolním věku

A. Osvojování češtiny jako prvního jazyka

Garanti: Kateřina Chládková, Filip Smolík, Anna Chromá, Klára Matiasovitsová

Kontakt: katerina.chladkova@f.cuni.cz, jan.chromy@ff.cuni.cz; smolik@praha.psu.cas.cz

Typ prací: bakalářské i diplomové

Dlouhodobý cíl:

- a) KCH: Pochopení raného řečového vývoje u dětí osvojujících si češtinu, a jeho srovnání s řečovým vývojem v ostatních jazycích.
- b) FS, ACH, KM: Komplexní popis raného gramatického a lexikálního vývoje, jak se odráží ve spontánní produkci v dostupných prepisech dětského jazyka (korpora CoCzeFLA v databázi CHILDES).

Orientační náplň práce:

- a) KCH: Student bude realizovat percepční experimenty s dětmi osvojujícími si češtinu ve věku 0-2 let, v laboratoři Labels. Bude se podílet na designu experimentů a jejich administraci a následně vyhodnotí data relevantní pro vlastní výzkumnou otázku.
- b) FS, ACH, KM: Analýza morfologicky anotovaných prepisů, eventuálně manuální kódování prepisů s ohledem na zvolenou otázku: hledání slov a tvarů určitých kategorií pomocí morfologických tagů, lemmatizace nebo na základě stanoveného seznamu slovních tvarů. Výběr konkrétních vhodných měřítek gramatické/lexikální produkce, analýza jejich vztahu k věku a/nebo růstu průměrné délky výpovědi, grafické a statistické vyhodnocení výsledků (vše ve spolupráci s vedoucím práce) s ohledem na konkrétní otázku. Rešerše relevantní literatury a zařazení výsledků do kontextu této výzkumné literatury.

Konkrétní nabízená témata:

- a) KCH: Rozpoznávání hranic slov v souvislém proudu řeči u českých dětí (případně otestování vlivu bilingvismu na tuto schopnost), osvojování si slovního přízvuku v češtině, osvojení si schopnosti rozlišovat mezi mateřským a cizím jazykem, případně mezi dvěma cizími jazyky (případně otestování vlivu bilingvismu na tuto schopnost), další možná témata je možno stanovit po domluvě.
- b) FS, ACH, KM: stanoví se po domluvě se studentem/studentkou

B. Komunikace dětí a s dětmi

Garant: Lucie Saicová Římalová

Kontakt: lucie.rimalova@ff.cuni.cz

Typ prací: bakalářské i diplomové

Dlouhodobý cíl: Komplexní poznání komunikace dětí a dospělých v rozmanitých komunikačních situacích, se zvláštním důrazem na otázky vyjadřování, předávání a vyjednávání významů, vyjadřování komunikačních záměrů, užívání komunikačních strategií a osvojování prostředků, které k těmto účelům slouží.

V centru zájmu jsou děti od narození přibližně do vstupu do školy (je však možné zkoumat i děti starší, popř. dospívající), a to především v neformálních komunikačních situacích (mimo školu – v rodině, s vrstevníky atp.). Je možné se zabývat dětmi s typickým průběhem osvojování jazyka i dětmi s vývojem netypickým.

Orientační náplň práce: Shromáždit vzorky komunikace dětí a dospělých ve zvolených komunikačních situacích v

přirozeném prostředí – u mluvené komunikace pořídít, přepsat a analyzovat videonahrávky, popř. audionahrávky (podle dohody s rodiči), u písemné či médií zprostředkované komunikace shromáždit vhodný vzorek komunikátů a připravit odpovídajícím způsobem pro analýzu (např. přepsat rukopisné projevy, přepsat a popsat mediální komunikáty). Zpracované vzorky analyzovat dle předem domluvených kritérií (je možné provést jak komplexní analýzu, tak se po dohodě s vedoucí soustředit na vybrané aspekty).

Konkrétní nabízená témata: stanoví se po domluvě se studentem/studentkou

C. Osvojování jazyka dětmi s netypickým vývojem v raném i školním věku

Garanti: Filip Smolík

Kontakt: smolik@praha.psu.cas.cz

Typ prací: bakalářské i diplomové

Dlouhodobý cíl: Poznání obecných i individuálních charakteristik komunikačního vývoje dětí s netypickým vývojem (intelektovým postižením, různými typy narušené komunikační schopnosti aj.) a jejich komunikačních strategií, včetně metajazykových přesahů (začlenění osob se speciálními potřebami do majoritní společnosti, inkluze, bariéry v komunikaci atd.). Studium gramatických a lexikálních charakteristik jazyka u dětí s vývojovými poruchami; souvislosti narušení jazyka a pracovní paměti.

Orientační náplň práce: Identifikace dětí s možným narušením vývoje (např. v logopedických školkách). Sběr audionahrávek rozhovorů s dětmi, administrace testů jazykového vývoje, verbální paměti a dalších metod, tvorba jazykových úloh zaměřených na zvládnutí konkrétních mluvnických a komunikačních jevů. Přepisování audionahrávek, skórování testů, vkládání výsledků do datových tabulek. Ve spolupráci s vedoucím statistické a grafické vyhodnocení, interpretace v rámci současné výzkumné literatury.

Konkrétní nabízená témata: stanoví se po domluvě se studentem/studentkou

D. Charakteristika inputu, kterému jsou české děti vystaveny

Garant: Kateřina Chládková

Kontakt: katerina.chladkova@ff.cuni.cz

Typ prací: bakalářské i diplomové

Dlouhodobý cíl: Zmapování inputu, kterému je české dítě vystaveno v nejranějším období vývoje, kdy se formuje jeho znalost zejména zvukové roviny rodného jazyka.

Orientační náplň práce: Studenti pořídí nahrávky spontánní řeči orientované na dítě v rodinách s dětmi do dvou let věku. Provedou longitudinální nebo průřezové srovnání vybraných charakteristik řečového inputu, případně srovnání řeči orientované na dítě v různých geografických oblastech ČR nebo socioekonomických oblastech české společnosti. Výsledkem bude analýza (změn a podobností) v charakteristikách řeči orientované na dítě během vývoje, respektive napříč dialekty nebo společenskými skupinami. Výsledky budou moci informovat případnou další práci zaměřenou na vývoj vlastní dětské řečové kompetence.

Konkrétní nabízená témata: stanoví se po domluvě se studentem/studentkou

E. Dědičnost komunikačních schopností v češtině: studie dvojčat

Garant: Filip Smolík

Kontakt: smolik@praha.psu.cas.cz

Typ prací: diplomové

Dlouhodobý cíl: Testovat metody pro studium dědičnosti kognitivních schopností v oblasti osvojování jazyka.

Orientační náplň práce: Adaptace rodičovských dotazníků hodnotících vývoj jazyka a další oblasti kognitivního vývoje, tvorba dotazníků na specifické jazykové jevy, testování dotazníků u rodičů dětí (věk 2–4 roky), identifikace participantů ve spolupráci s občanskými organizacemi sdružujícími rodiny dvojčat, tvorba online dotazníku, nábor participantů (šíření informací o dotazníku), sběr a čištění dat, ve spolupráci s vedoucím práce vyhodnocení pomocí modelování strukturních rovnic.

Konkrétní nabízená témata: Dědičnost jazykových schopností měřených rodičovskými dotazníky.

F. Experimenty s porozuměním gramatické, akvizicí slov a prediktivními procesy u batolat

Garant: Filip Smolík

Kontakt: smolik@praha.psu.cas.cz

Typ prací: diplomové

Dlouhodobý cíl: Zkoumat porozumění gramatické a využívání různých gramatických a komunikačních vodítek při

osvojování slovního významu; anticipace při zpracování vět u dětí.

Orientační náplň práce: Výběr a příprava podnětů, upřesňování experimentálních otázek: vymyšlení jazykových struktur, které budou použity v experimentech, popis jejich vlastností pomocí korpusu a případně dotazníků u dospělých. Tvorba jazykových podnětů a experimentálních podnětových materiálů (videí, animací, obrázků). Příprava experimentů, nábor participantů, administrace experimentů, kódování nasbíraných dat (zaznamenávání směru pohledu z videonahrávek), statistické a grafické vyhodnocení ve spolupráci s vedoucím, interpretace v rámci existující experimentální výzkumné literatury.

Konkrétní nabízená témata: Znalost pádových tvarů u batolat. Vliv tvarové různorodosti na identifikaci slovních tvarů u dětí. Využití gramatického rodu, čísla nebo pádu při osvojování významu nových slov.

G. Osvojování prostorových vztahů v češtině u mono- a bilingvních dětí

Garant: Barbara Mertins

Kontakt: barbara.mertins@tu-dortmund.de

Typ prací: diplomové

Dlouhodobý cíl: V tomto projektu jde o vyjadřování prostorových vztahů v češtině dětmi vyrůstajícími v jednojazyčném, českém či dvoujazyčném prostředí (čeština plus jiný jazyk). Analýza se týká předně jazykových prostředků, např. předložek a příslovcí atd.

Orientační náplň práce: Práce by byla založená na experimentech – jazyková produkce – zaměřených na elicitaci jazykových prostředků pro vyjádření prostoru.

Konkrétní nabízená témata: stanoví se po domluvě se studentem/studentkou

Osvojování/vyučování češtiny jako L1 ve školním věku, plánování výuky, ověřování

A. Osvojování a vyučování češtiny jako prvního jazyka v období základní a střední školy, komunikace ve vyučování

Garanti: Karel Šebesta, Kateřina Šormová, Hana Dufková

Kontakt: karel.sebesta@ff.cuni.cz; katerina.sormova@ff.cuni.cz; hana.dufkova@ff.cuni.cz

Typ prací: bakalářské i diplomové

Dlouhodobý cíl: Cílem je zmapovat osvojování/vyučování češtiny jako prvního jazyka v období povinné školní docházky a na střední škole. Dlouhodobým cílem je ovlivnit a zkvalitnit výuku předmětu český jazyk.

Orientační náplň práce:

KŠo: Sběr jazykového materiálu ve školním nebo rodinném prostředí se zaměřením na vybraný jazykový jev/vybraný aspekt vyučování. Výsledkem bude studie vybraného jazykového jevu/aspektu vyučování. Studie může být koncipována jak případově, tak komparativně, např. vývoj v průběhu povinné školní docházky. Příkladová témata jsou: výuka psaní, práce s textem v hodinách (češtiny), porozumění (porozumění polysémním výrazům, porozumění metaforám, šíře slovní zásoby a její vliv na porozumění), čtení s porozuměním, aktuální téma z oblasti didaktiky českého jazyka.

KŠe: Výzkumy inspirované konverzační analýzou a sociokulturní teorií kognitivního vývoje a orientované na vybrané aspekty učební komunikace v oblasti výuky českého jazyka a literatury

HP: Gramatické jevy ve školní výuce, jejich postavení v systému jazyka a chápání tohoto systému českými žáky a českou veřejností, zpracování zejména gramatických jevů ve výukových materiálech a možnosti inovace jejich podání ve školské praxi. Možnosti lingvistické reflexe a výzkumu v rámci školní výuky. Hlubší analýza lingvodidaktických dovedností učitelů.

Konkrétní nabízená témata: stanoví se po domluvě se studentem/studentkou

B. Vypravování

Garant: Karel Šebesta

Kontakt: karel.sebesta@ff.cuni.cz

Typ prací: bakalářské i diplomové

Dlouhodobý cíl: Vytvoření/rozšíření akvizičního narativního korpusu založeného na longitudinálních a pseudolongitudinálních sběrech; jeho využití ve výzkumu různých aspektů vývoje vypravování dětí z řad rodilých mluvčích v průběhu školní docházky

Orientační náplň práce: Nahrát, přepsat a převést do korpusu mluvená a/nebo psaná vypravování založená na jednotné elicitaci. Stanovit konkrétní výzkumný problém a s využitím korpusových dat ho řešit.

Konkrétní nabízená témata: stanoví se po domluvě se studentem/studentkou

C. Čtenářská a kritická gramotnost

Garant: Karel Šebesta

Kontakt: karel.sebesta@ff.cuni.cz

Typ prací: bakalářské i diplomové

Dlouhodobý cíl: Zlepšení stavu čtenářské gramotnosti českých žáků

Orientační náplň práce: Výzkumy orientované na pojetí čtenářské gramotnosti v programových dokumentech a studiích oborových didaktiků, v učebních a testových materiálech, na její přijímání učiteli škol různých stupňů a aprobačí, na výuku čtenářské gramotnosti v různých předmětech.

Výzkumy orientované na různá pojetí kritické gramotnosti a navazující výzkumy úrovně kritické gramotnosti u českých žáků a podle možností i dospělých.

Konkrétní nabízená témata: stanoví se po domluvě se studentem/studentkou

D. Jazykové testování a hodnocení v oblasti češtiny jako L1

Garanti: Kateřina Šormová

Kontakt: katerina.sormova@ff.cuni.cz

Typ prací: diplomové

Dlouhodobý cíl: Zmapování typů jazykového testování v rámci ČR, sledování dopadů testování na vzdělávací politiku, analýza dostupných testových dat (např. maturita, jednotná přijímací zkouška)

Orientační náplň práce: Analýza všech dostupných materiálů k vybraným testům (statistická analýza zveřejněných dat, položková analýza vybraných verzí testů, sledování úspěšnosti v jazykových testech a korelace úspěšnosti mezi různými jazykovými testy (např. maturitní test z češtiny a z cizího jazyka). Další možností je vytvoření testového nástroje dle konkrétního zadání a jeho pilotní ověření na vybraném vzorku studentů.

Konkrétní nabízená témata: stanoví se po domluvě se studentem/studentkou

E. Korpus učebnic (současné učebnice, historické učebnice)

Garanti: Alena A. Fidlerová, Kateřina Šormová

Kontakt: alena.fidlerova@ff.cuni.cz; katerina.sormova@ff.cuni.cz

Typ prací: bakalářské i diplomové

Dlouhodobý cíl: Vytvoření korpusu učebnic a dalších didaktických materiálů, zahrnutý budou učebnice češtiny jako mateřského i jako cizího jazyka, výběrově i učebnice dalších předmětů, případně učebnice češtiny nebo česky psané učebnice jiných jazyků od nejstarších dob po konec 20. století. Korpus bude dále využitelný pro účely vyučování žáků s odlišným mateřským jazykem v českých školách nebo jako podklad pro tvorbu doplňujících didaktických materiálů

Orientační náplň práce: Korpusově připravit (tedy naskenovat, roztřídit, anotovat a pomocí korpusového manažeru zpracovat) vybrané učebnice/ řadu učebnic (nejen češtiny), analýza učebnic, vytvoření terminologických slovníčků, zpracování didaktických doporučení pro práci s danou učebnicovou řadou, alternativně porovnání učebnicových řad mezi sebou.

Konkrétní nabízená témata: stanoví se po domluvě se studentem/studentkou

F. Dějiny vyučování češtiny a jazykové výchovy obecně

Garanti: Alena A. Fidlerová, Karel Šebesta

Kontakt: alena.fidlerova@ff.cuni.cz; karel.sebesta@ff.cuni.cz

Typ prací: bakalářské i diplomové

Dlouhodobý cíl: Komplexní a široce materiálově založený výzkum dějin vyučování češtiny a příp. jiných jazyků v českých zemích v době před vznikem novodobého českého státu

Orientační náplň práce: Komplexní analýza určité učebnice češtiny (nejrůznější úrovně či zaměření, od slabikářů po vysokoškolské příručky, od pravopisů po rétoriky) nebo skupiny jazykových učebnic (např. jazykové učebnice pro dívčí školy) a jejich zařazení do dobového kontextu pedagogického a příp. i jazykově reflexivního (českého i evropského). Práce by se měla zaměřit např. na metody užívané pro výuku jazyka, na vzájemný poměr výkladu, cvičení a textů ke čtení, na míru pozornosti věnovanou jednotlivým jazykovým rovinám, na způsob výběru probíraných jevů a způsob jejich prezentace apod., ve výkladu pak např. na postoj autora k jazykovým změnám, k deskripci vs. preskripci, k vlivům jiných jazyků, k různým varietám jazyka a jejich vzájemným vztahům, k (ne)vhodnosti cíleného zasahování do vývoje jazyka ze strany vzdělavců apod.

Alternativně: Analýza pojetí konkrétního jazykového jevu ve skupině soudobých učebnic nebo naopak učebnic z různých období. Alternativně: Analýza místa češtiny a jazykové výchovy vůbec ve studijních plánech různých typů škol, ve výročních školních zprávách a v dalších typech archivních materiálů.

Konkrétní nabízená témata: stanoví se po domluvě se studentem/studentkou

G. Produkce skloňovaných a časovaných tvarů

Garant: Filip Smolík

Kontakt: smolik@praha.psu.cas.cz

Typ prací: diplomové

Dlouhodobý cíl: Mapovat vlivy různých charakteristik slov na schopnost dětí vytvořit ohýbaný tvar a rychlost tohoto procesu.

Orientační náplň práce: Vyhledávání vlastností podnětových slov v korpusu: frekvence tvarů a lemmat, příp. kolokace. Sběr informací o subjektivních charakteristikách podnětových slov (online dotazníky pro lidi, kteří budou hodnotit např. představitelnost, familiaritu nebo emoční náboj slov). Tvorba a testování skriptů pro experimenty v experimentálním software (PsychoPy, DmDX, Ibex), nábor participantů, zadávání experimentů (a příp. dalších testů, např. testů slovní zásoby). Ve spolupráci s vedoucím grafické a statistické vyhodnocení, interpretace v rámci existující výzkumné literatury.

Konkrétní nabízená témata: stanoví se po domluvě se studentem/studentkou

Osvojování/vyučování češtiny jako L2 ve školním věku a v dospělosti, plánování výuky, ověřování

A. Osvojování/vyučování češtiny jako druhého / cizího jazyka

Garanti: Silvie Převrátilová, Kateřina Šormová

Kontakt: silvie.prevratilova@ff.cuni.cz; katerina.sormova@ff.cuni.cz

Typ prací: bakalářské i diplomové

Dlouhodobý cíl: Cílem je zmapovat osvojování/vyučování češtiny jako druhého jazyka u dětí i dospělých. Využít soudobé teoretické podněty a zahraniční výzkumy ke studiu úspěšnosti konkrétních, teoreticky podložených metod ve výuce češtiny jako cizího jazyka. Konkrétně se jedná o poznatky z konstrukční gramatiky, studia gestikulace a analýzy diskurzu. Prakticky půjde o inspiraci konkrétními zahraničními výzkumy provedenými na různých evropských jazycích s cílem je replikovat pro češtinu, případně realizovat v modifikované podobě. Dlouhodobým cílem je obohatit zahraniční výzkum osvojování a učení se cizího jazyka o poznatky spjaté s dalším, v daných přístupech dosud minimálně zkoumaným jazykem.

Orientační náplň práce:

Sběr jazykového materiálu ve školním nebo rodinném prostředí se zaměřením na vybraný jazykový jev / vybraný aspekt vyučování. Výsledkem bude studie vybraného jazykového jevu / aspektu vyučování. Studie může být koncipována jak případově, tak komparativně, např. vývoj v průběhu povinné školní docházky. Příkladová témata jsou: plynulost, přesnost, osvojování akademického jazyka, vyučování gramatiky, efekty vyučování gramatiky na rozvoj čtení/psaní, přístup k jazyku a motivace, osvojování konkrétního jazykového jevu, pragmatika.

Konkrétní nabízená témata: stanoví se po domluvě se studentem/studentkou

B. Vypravování v češtině nerodilých mluvčích

Garant: Karel Šebesta

Kontakt: karel.sebesta@ff.cuni.cz

Typ prací: bakalářské i diplomové

Dlouhodobý cíl: Vytvoření/rozšíření žákovského narativního korpusu založeného na longitudinálních a pseudolongitudinálních sběrech; jeho využití ve výzkumu různých aspektů vypravování v češtině u nerodilých mluvčích různých jazykových skupin a na různých úrovních ovládnutí jazyka

Orientační náplň práce: Nahrát, přepsat a převést do korpusu mluvená a/nebo psaná vypravování nerodilých mluvčích založená na jednotné elicitaci. Stanovit konkrétní výzkumný problém a s využitím korpusových dat ho řešit.

Konkrétní nabízená témata: stanoví se po domluvě se studentem/studentkou

C. Komunikace ve vyučování ČCJ

Garant: Karel Šebesta

Kontakt: karel.sebesta@ff.cuni.cz

Typ prací: bakalářské i diplomové

Dlouhodobý cíl: Zlepšení učební komunikace v našich oborech

Orientační náplň práce: Výzkumy inspirované konverzační analýzou a sociokulturní teorií kognitivního vývoje a orientované na vybrané aspekty učební komunikace v oblasti výuky českého jazyka a literatury a češtiny jako cizího jazyka

Konkrétní nabízená témata: stanoví se po domluvě se studentem/studentkou

D. Jazykové testování a hodnocení v oblasti češtiny jako L2

Garant: Kateřina Šormová

Kontakt: katerina.sormova@ff.cuni.cz

Typ prací: diplomové

Dlouhodobý cíl: Zmapování typů jazykového testování v rámci ČR, sledování dopadů testování na vzdělávací politiku, analýza dostupných testových dat (např. zkouška pro trvalý pobyt a pro občanství)

Orientační náplň práce: Analýza všech dostupných materiálů k vybraným testům (statistická analýza zveřejněných dat, položková analýza vybraných verzí testů, sledování úspěšnosti v jazykových testech a korelace úspěšnosti mezi různými jazykovými testy. Další možností je vytvoření testového nástroje dle konkrétního zadání (např. rozřazovací test pro kurzy Erasmus) a jeho pilotní ověření na vybraném vzorku studentů.

Konkrétní nabízená témata: stanoví se po domluvě se studentem/studentkou

Osvojování si cizích jazyků dětmi a dospělými s mateřským jazykem češtinou: výzkum akvizice L2 pomocí behaviorálních nebo neurozobrazovacích metod

Garant: Kateřina Chládková

Kontakt: katerina.chladkova@ff.cuni.cz

Typ prací: bakalářské a diplomové

Dlouhodobý cíl: Pochopit vliv češtiny na průběh osvojování si různých cizích jazyků. Jde zejména o problematiku osvojování si slovního přízvuku např. v L2 angličtině, němčině, italštině, fonémické roviny např. v L2 španělštině. Dále je cílem také pochopit vlivu ortografie L1 na osvojování řečové roviny L2.

Orientační náplň práce: Student se bude podílet na návrhu designu experimentu, provede administraci behaviorálního nebo neurozobrazovacího experimentu (EEG) v laboratoři Labels nebo ve školách a školkách, s dětmi a/nebo dospělými. Data následně (společně s vedoucí, v případě EEG) zpracuje a vyhodnotí.

Konkrétní nabízená témata: Percepční detekce slovního přízvuku v němčině/angličtině/italštině rodilými mluvčími češtiny, znalost české ortografie a její vliv na proces osvojování si fonémické roviny cizího jazyka, další témata po domluvě.

Osvojování přivlastňovacích/reflexivních zájmen českými rodilými mluvčími v němčině jako cizím jazyku

Garant: Barbara Mertins

Kontakt: barbara.mertins@tu-dortmund.de

Typ prací: diplomové

Dlouhodobý cíl: V tomto projektu jde o osvojování přivlastňovacích zájmen českými rodilými mluvčími, kteří se učí německy. Analýza se týká předně jazykových prostředků a jejich užívání v kontextu.

Orientační náplň práce: Práce by byla založená na experimentech (experiment již existuje) zaměřených na tyto jazykové prostředky. Zaměření při sběru dat je spíše na začátečníky či mírně pokročilé. Nutná je dobrá znalost němčiny.

Konkrétní nabízená témata: stanoví se po domluvě se studentem/studentkou

Představitelnost a další charakteristiky slov při jejich mentálním zpracování: normovací studie

Garant: Filip Smolík

Kontakt: smolik@praha.psu.cas.cz

Typ prací: diplomové

Orientační náplň práce: Vyhledávání vlastností podnětových slov v korpusu: frekvence tvarů a lemmat, příp. kolokace.

Výběr podnětových slov, příprava dotazníků (obvykle online), rekrutování participantů (reklama na sociálních sítích a jiných kanálech), administrace participantům. Analýza vztahů mezi různými získanými charakteristikami a dalšími vlastnostmi slov vč. frekvence a fonologických proměnných. Ve spolupráci s vedoucím tvorba a ověřování regresních modelů pro analýzu vztahů mezi charakteristikami. V některých případech příprava experimentů k ověření vlivu sbíraných charakteristiky na rychlost a přesnost mentálního zpracování slov. Interpretace výsledků s ohledem na existující výzkumnou literaturu.

Konkrétní nabízená témata: stanoví se po domluvě se studentem/studentkou

Reference nominálních frází

Garant: Radek Šimík

Kontakt: radek.simik@ff.cuni.cz

Typ prací: bakalářské i diplomové

Dlouhodobý cíl: Oblast reference nominálních frází je relativně dobře prozkoumaná (viz např. monografie Zdeňka Hlavsy z roku 1975), srovnání s jinými jazyky a se zahraniční literaturou však stále nabízí množství nezodpovězených otázek. Jednou takovou otázkou je, jak se čeština (příp. jiné jazyky) vyrovnávají s neexistencí určitých a neurčitých členů. Může-li mít holá (tj. nedeterminovaná) fráze jak určenou tak i neurčenou referenci (srov. Pozval jsem šéfa = I invited the boss vs. Mám problém = I have a problem)? Nebo je její význam z tohoto hlediska podspecifikovaný? Jaké jsou podmínky užití holých frází? Kdy je třeba sáhnout k vyjádření pomocí demonstrativního zájmena?

Orientační náplň práce: Pečlivý výběr konkrétní výzkumné otázky, hypotéz a metodologického přístupu k daným otázkám/hypotézám. Studenti mohou přijít s vlastním nápadem, ale výběr proběhne ve spolupráci s vedoucím práce. Rešeršovaná literatura bude zahrnovat zdroje jak české tak anglickojazyčné (příp. jiné cizojazyčné). Následovat bude, opět ve spolupráci s vedoucím, design experimentální či korpusové studie a její provedení.

Konkrétní nabízená témata:

- Vliv modifikace na referenci nominální fráze (Žák zvítězil v soutěži vs. Žák ze 4. B zvítězil ve sportovní soutěži).
- Vliv pozice nominální fráze ve větě na její referenci (Chlapec vstoupil. vs. Vstoupil chlapec.)
- Význam českých demonstrativních zájmen a potenciální evoluce určitého členu

Slovosled

Garant: Radek Šimík

Kontakt: radek.simik@ff.cuni.cz

Typ prací: bakalářské i diplomové

Dlouhodobý cíl: I přes dlouholeté studium slovosledu češtiny zůstává v této oblasti množství nezodpovězených otázek. Uspořádání slov a frází ve větě (příp. vět v rámci souvětí) je ovlivňováno mnoha různými faktory – od prozodických (optimální prozodická realizace výpovědi), pragmatických (aktuální členění), sémantických (např. sémantický dosah kvantifikátorů, reference nominálních frází) až po morfosyntaktické (větněčlenská platnost, pád atd.). Slovosledná témata jsou dobře slučitelná s mnoha různými metodologickými přístupy – experimentálními (např. hodnocení přirozenosti vět), korpusovými i teoretickými či komparativními (čeština ve srovnání s jinými jazyky). V některých případech bude možnost zapojit závěrečnou práci do řešení souvisejícího výzkumného projektového záměru.

Orientační náplň práce: Pečlivý výběr konkrétní výzkumné otázky, hypotéz a metodologického přístupu k daným otázkám/hypotézám. Studenti mohou přijít s vlastním nápadem, ale výběr proběhne ve spolupráci s vedoucím práce. Rešeršovaná literatura bude zahrnovat zdroje jak české tak anglickojazyčné (příp. jiné cizojazyčné). Následovat bude, opět ve spolupráci s vedoucím, design experimentální či korpusové studie a její provedení.

Konkrétní nabízená témata:

- Vliv humánnosti (člověk vs. ne-člověk) a životnosti (životný vs. neživotný) referenta na slovosled
- Pozice kvantifikátorů (každá opice, hodně studentů apod.) ve větě a její vliv na kvantifikační dosah
- Umístění větných členů před podřadicí spojkou (Říkal, že mu tam chutná káva, ale čaj že by si tam nikdy nedal.)
- Slovosledné vyjádření zjišťovací otázky (Zarezervoval stůl = deklarativní i tázací vs. Zarezervoval Honza stůl = pouze tázací?)

Situace dítěte s odlišným mateřským jazykem v české škole

Garant: Silvie Převrátilová

Kontakt: silvie.prevratilova@ff.cuni.cz

Typ prací: bakalářské i diplomové

Dlouhodobý cíl: zmapovat situaci dětí s odlišným mateřským jazykem (OMJ) v prostředí české školy: vývoj osvojování češtiny jako cizího/druhého jazyka, postavení mateřského jazyka a češtiny jako jazyka druhého, příp. dalších jazyků; vícejazyčná identita u dětí s OMJ apod.

Orientační náplň práce: sběr dat mezi dětmi s OMJ i jejich rodiči a vyučujícími, případová studie

Konkrétní nabízená témata: stanoví se po domluvě se studentem/studentkou

Stylisticko-pragmatická analýza vybraných českých komunikátů

Garanti: Alena A. Fidlerová (komunikáty ze staršího období), Petr Mareš (komunikáty z 20.–21. století), Lucie Saicová Římalová (komunikáty z 19.–21. století)

Kontakt: alena.fidlerova@ff.cuni.cz; petr.mares@ff.cuni.cz; lucie.saicova@ff.cuni.cz

Typ prací: bakalářské i diplomové

Dlouhodobý cíl: Hlubší poznání stylové výstavby komunikátů, komunikačních strategií, stylizací, sebestylizací, prostředků jejich vyjádření, popř. proměn sledovaných jevů v čase v různých registrech a žánrech. Poznání specifik komunikace různých typů mluvčích z daných hledisek.

Orientační náplň práce: Zvolit si komunikát či komunikáty, které budou analyzovány, v případě potřeby je shromáždit a připravit pro analýzu (transliterovat či transkribovat rukopisy, přepsat nahrávky, převést tisky do elektronické podoby atp.). Vymezit si okruh sledovaných jevů, z textů excerpovat prostředky jejich realizace, provést analýzu, vyvodit závěry, popř. je porovnat s dosavadními výsledky z odborné literatury

Konkrétní nabízená témata: stanoví se po domluvě se studentem/studentkou

Terminologie v češtině – proměny a současný stav

Garanti: Ivana Bozděchová, Alena A. Fidlerová, Jiří Rejzek

Kontakt: ivana.bozdechova@ff.cuni.cz; alena.fidlerova@ff.cuni.cz; jiri.rejzek@ff.cuni.cz

Typ prací: bakalářské i diplomové

Dlouhodobý cíl: Zmapovat jazykový původ, charakter, konstituování, proměny a současný stav české terminologie ve vybraných (základních, prestižních, včetně nově se formujících) odborných oblastech a (vědeckých) oborech, případně historické české terminologie různých oborů (včetně oborů stojících dnes mimo vědu, např. alchymie nebo astrologie) od nejstarších dob po konec 19. století, popsat lexikografické zaznamenávání termínů (oborové speciální slovníky) a pronikání termínů do běžné komunikace (textů v ČNK).

Orientační náplň práce: Práce by měly postupně popsat a porovnat existující odborné slovníky češtiny (současné i historické) podle dílčích odborných oblastí, vytvořit typologii termínů a dílčími materiálovými sondami naznačit průniky mezi odbornou a běžnou slovní zásobou. Etymologie a diachronní aspekty by byly posuzovány výběrově v závislosti na dané odborné oblasti a její terminologii.

Konkrétní nabízená témata: stanoví se po domluvě, viz např. analýza slovníku Anna Skalická, Václav Větvíčka, Václav Zelený: Botanický slovník rodových jmen cévnatých rostlin. Aventinum, Praha 2012 (byl vložen do ČNK)

Typy neologické nominace

Garanti: Ivana Bozděchová

Kontakt: ivana.bozdechova@ff.cuni.cz

Typ prací: diplomové

Dlouhodobý cíl: Zaznamenávat a charakterizovat pojmenovací a slovtvorné typy neologických, příp. okazionálních názvů v nejnovější české slovní zásobě.

Orientační náplň práce: Anotace neologismů z neologických databází i ze současné komunikace, posouzení motivace a (ne)ústrojnost jejich tvoření, jejich sémantiky, stylové a pragmatické platnosti a uplatnění v komunikaci. Konfrontace zastoupených slovtvorných prostředků (afixů) s charakteristikami uvedenými ve Slovníku afixů užívaných v češtině (2016).

Konkrétní nabízená témata: stanoví se po domluvě se studentem/studentkou

Vícejazyčnost s češtinou u dětí nebo dospělých

Garant: Barbara Mertins

Kontakt: barbara.mertins@tu-dortmund.de

Typ prací: bakalářské i diplomové

Dlouhodobý cíl: Zkoumání vícejazyčnosti na základě autentických, synchronních / korpusových dat (např. CHILDES) na různých jazykových úrovních (od fonologie přes gramatiku, syntax až po pragmatiku) v mluveném či psaném jazyce. Možná by byl i přístup experimentální. Těž možné zvolit výzkumnou otázku z oblasti výhod vícejazyčnosti v oblasti metalingvistických schopnosti nebo exekutivní kontroly.

Orientační náplň práce: Načtení si literatury, specifikace výzkumných otázek, vytvoření empirické studie (v úzké spolupráci s vedoucí práce), sběr a analýza dat. Zasažení interpretace dat do existující literatury. V této oblasti by bylo možné provést i meta-analýzu existující literatury (včetně používaných experimentálních designů, resp. testů).

Konkrétní nabízená témata: stanoví se po domluvě se studentem/studentkou

Vícejazyčnost ve vyučování a osvojování češtiny jako L3+

Garant: Silvie Převrátilová

Kontakt: silvie.prevratilova@ff.cuni.cz

Typ prací: bakalářské i diplomové

Dlouhodobý cíl: zmapovat postavení češtiny jako nemateřského jazyka u mluvčích ovládajících více jazyků nebo v jazykovém vyučování: střídání kódů, motivace k učení se češtině jako třetímu a dalšímu jazyku, didaktika mnohojazyčnosti, ideální mnohojazyčné já, názory vyučujících na vyučování češtině jako dalšího jazyka apod.

Orientační náplň práce: sběr dat v jazykové třídě, příp. mezi vyučujícími, případová studie

Konkrétní nabízená témata:

Plurilingvní strategie v jazykovém tandemu

Cílem práce je zjistit, jaké plurilingvní strategie využívají studenti ovládající více jazyků při učení se dalšímu jazyku v kontextu výměnného jazykového tandemu (dva studenti si navzájem učí jazyk jeden druhého). Nahrávky z jazykového tandemu zajistí garant.

Vnímaná pozitivní interakce mezi jazyky (perceived positive language interaction)

Cílem práce je popsat, v jakých oblastech vnímají mluvčí pozitivní interakci mezi jazyky, které se učili nebo ovládají, s důrazem na pozici češtiny jako třetího či dalšího jazyka.

Vyjádření prostorových vztahů v češtině

Garant: Barbara Mertins

Kontakt: barbara.mertins@tu-dortmund.de

Typ prací: diplomové

Dlouhodobý cíl: V tomto projektu jde o vyjadřování prostorových vztahů v češtině rodilými mluvčími. Analýza se týká předně jazykových prostředků, např. předložek a příslovcí atd.

Orientační náplň práce: Práce by byla založená na experimentech – jazyková produkce – zaměřených na elicitaci jazykových prostředků pro vyjádření prostoru, jejich analýzy a srovnání se studii z jiných jazyků.

Konkrétní nabízená témata: stanoví se po domluvě se studentem/studentkou

Vztažné věty a vztažná zájmena

Garant: Radek Šimík

Kontakt: radek.simik@ff.cuni.cz

Typ prací: bakalářské i diplomové

Dlouhodobý cíl: Cílem je využít potenciálu a výsledků projektu Primus pro výzkum různých typů českých vztažných vět. Studenti budou mít možnost přispět svou prací k aktuálním diskuzím o vztažných větách.

Orientační náplň práce: Empirická část by spočívala v korpusové sondě, příp. malé experimentální studii, v závislosti na konkrétní výzkumné otázce. V teoretické části by studenti měli prokázat znalost vybraných textů na poli morfosyntaxe či formální sémantiky.

Konkrétní nabízená témata:

- Relativní věty uvozené zájmenem *jaký*, které jsou typologicky relativně neobvyklé (*Pivo, jaké jsem ještě nepil.*)
- Užití osobních zájmen ve vztažných větách – jak tzv. resumptivních zájmen (*student, co jsem mu zadal tu práci*), tak i zájmeně *jenž* (*student, jemuž jsem zadal tu práci*)
- Srovnání korelativ a volných relativ (*Co přinesl, to snědl* vs. *Snědl, co přinesl*)
- Sémantika tzv. „nekondicionálů“ (*At' přinesl cokoliv / co chtěl / co přinesl, sám to hned snědl*) a volných relativ modifikovaných morfémem *-koli(v)* (*Snědl, cokoliv přinesl*)

Zvuková stránka češtiny rodilých i nerodilých mluvčích

Garant: Radek Skarnitzl

Kontakt: radek.skarnitzl@ff.cuni.cz

Typ prací: bakalářské i diplomové

Dlouhodobý cíl: zmapovat výslovnost češtiny rodilých i nerodilých mluvčích různých pozadí a jejich percepčních dopadů

Orientační náplň práce: Práce s nahrávkami mluvčích z různých regionálních nebo sociálních kontextů či v různých mluvních stylech. Podle konkrétního tématu může úkol zahrnovat pořizování nahrávek nebo využití nahrávek z Pražského fonetického korpusu. Zpracování produkčně zaměřených prací typicky zahrnuje automatickou a manuální hláskovou segmentaci a analýzu vybraných výslovnostních jevů. Zpracování percepčně zaměřených prací zahrnuje manipulaci vybraného jevu v řeči a sledování percepčního dopadu provedených manipulací.

Konkrétní nabízená témata: stanoví se po domluvě se studentem/studentkou.